

VRIENDENLOTERIJ EN
HET CONCERTGEBOUW

Het concert dat u vandaag bezoekt is onderdeel van de VriendenLoterij ZomerConcerten; een divers programma, van klassiek tot pop en jazz, in een zomerse en informele sfeer. Deelnemers van de VriendenLoterij krijgen met hun VIP-KAART 50% korting op concertkaarten voor de VriendenLoterij ZomerConcerten en kunnen met voorrang bestellen. Het Concertgebouw en de VriendenLoterij wensen u een geweldig ZomerConcert!

© Eduardus Lee

luister
relax
geniet

classicnl
non-stop de mooiste
klassieke muziek voor iedereen
app | kabel | classic.nl

VRIENDENLOTERIJ
ZOMER
CONCERTEN

Maandag 19 augustus 2024
Grote Zaal 20.00 uur

Romanian Chamber Orchestra
Gabriel Bebeșelea, dirigent
Simon Trpčeski, piano

György Ligeti 1923-2006
uit 'Concert Românesc' (1952)
Molto vivace

Serge Rachmaninoff 1873-1943
Pianoconcert nr. 2 in c, op. 18 (1900-01)
Moderato
Adagio sostenuto
Allegro scherzando

PAUZE

Antonín Dvořák 1841-1904
Symfonie nr. 9 in e, op. 95 'Uit de Nieuwe Wereld' (1893)
Adagio - Allegro molto
Largo
Scherzo: Molto vivace
Allegro con fuoco

Dit concert is mede mogelijk gemaakt door de Roemeense overheid:
Departamentul României de Pretutindeni en Scena Musicala.

ZOMERCONCERTEN.NL

HET
CONCERT
GEBOUW

TOELICHTING

György Ligeti werd geboren in Roemenië, verhuisde naar Hongarije en vestigde zich na de Hongaarse Opstand van 1956 in Oostenrijk. Vier jaar daarvoor componeerde hij zijn *Concert Românesc*. Het werd zijn eerste verboden werk. Het hele concert werd in de ban gedaan vanwege één 'verkeerde' noot. De componist had zich laten inspireren door de muziek van zijn geboortegrond en verwerkte melodieën en typische samenklanken uit zijn jeugd in dit Roemeense concert. Kenmerkend voor de volksmuziek zoals hij zich die herinnerde, zijn de dissonante klanken; het lijkt soms alsof er onzuiver wordt gespeeld. In het laatste deel, Molto vivace, gebruikte Ligeti een noot die níet binnen de toonsoort past, waardoor het een beetje tegendraads klinkt. Dat was voor het communistische regime reden genoeg om het concert als 'politiek incorrect' te betitelen en niet te laten uitvoeren. Het Romanian Chamber Orchestra speelt dit deel onder leiding van Gabriel Bebeșelea als opmaat naar twee werken waarin volksmuziek uit het thuisland van de componist eveneens een grote rol speelt.

Rachmaninoffs emotionele achtbaan

Het *Tweede pianoconcert in c*, op. 18 van Serge Rachmaninoff begint met een muzikaal thema dat een karakteristiek Russische klank heeft. De diepe basnoten herinneren aan de zo door Rachmaninoff geliefde Russische klokken. Deze lage tonen worden gevolgd door een veerkrachtig opwaarts loopje. De componist, die vele jaren later uitweek naar de Verenigde Staten, schreef het werk na een periode waarin hij diep in de put zat: zijn *Eerste symfonie* was met de grond gelijk gemaakt, maar dankzij zijn psychiater herpakte hij zich en componeerde dit prachtige pianoconcert. De emotionele

achtbaan waar hij doorheen was gegaan, verwerkte hij erin; het verdriet, de zwaarte, maar ook zijn kracht en troost. De Macedonische meesterpianist Simon Trpčeski voelt Rachmaninoffs muziek 'door [zijn] hele lichaam (...) alsof je een goede, volle teug lucht inademt'. Overigens werd het tweede deel van dit pianoconcert ook buiten de klassieke muziek bekend: het thema diende als inspiratie voor de pophit *All by Myself* van Eric Carmen, later gecoverd door Celine Dion.

Dvořáks symfonie 'Uit de Nieuwe Wereld'

Ook het langzame tweede deel (Largo) van Antonín Dvořák's *Negende symfonie in e*, op. 95 zal velen bekend in de oren klinken. Het is een van de grootste hits in de klassieke muziek. Dit Largo werd bovendien tijdens de Tweede Wereldoorlog in een Japans vrouwenkamp gezongen om er troost en kracht uit te halen. In 2020 zongen talloze koren in Nederland gezamenlijk dit Bevrijdingskoor. Deze symfonie van Dvořák – met de bijnaam 'Uit de Nieuwe Wereld' – is daarnaast een van de bekendste werken waarin nationale muziekstijlen centraal staan. De Tsjechische componist wist in de negentiende eeuw met zijn eigen stijl, vaak geïnspireerd op de Boheemse volksmuziek, al de overkant van de oceaan te bereiken. Hij werd vanuit Amerika uitgenodigd om als conservatorium-directeur Amerikaanse componisten te helpen hún nationale muziekstijl te creëren. In opdracht van de New York Philharmonic componeerde Dvořák zijn *Negende* en verweefde daarin indrukken en inspiratie die hij opdeed in zijn nieuwe land – zoals Afro-Amerikaanse spirituals en indiaanse muziek – met klanken uit zijn geboortestreek.

Kyra Bertram

BIOGRAFIE

Het **Romanian Chamber Orchestra**, opgericht in 2019, is een flexibel ensemble bestaande uit een aantal van de beste Roemeense musici. Het orkest geldt als cultureel ambassadeur van Roemenië. Artistiek leider is altviolist Cristian Andriș; vaste dirigent is Cristian Măcelaru. De Roemeen **Gabriel Bebeșelea** is sinds 2020 een van de vaste dirigenten van het George Enescu Philharmonic Orchestra in Boekarest. In 2011 beleefde zijn carrière een vliegende start met een stage bij het Concertgebouworkest, waar hij onder anderen Mariss Jansons, Bernard Haitink en Herbert Blomstedt assisteerde. In datzelfde jaar werd hij de jongste chef-dirigent van Roemenië ooit, bij de opera van Iași. Ook stond hij aan het roer van het operahuis van Cluj-Napoca en het Transylvania State Philharmonic Orchestra. Daarnaast werkte hij met gerenommeerde orkesten als het Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin, het Royal Philharmonic Orchestra en het Singapore Symphony Orchestra. Sinds de Macedonische pianist **Simon Trpčeski** in 2001 werd gehuldigd tot BBC New Generation Artist speelde hij met meer dan honderd orkesten in alle grote zalen van de wereld. Daarbij werkte hij met dirigenten als Vladimir Ashkenazy, Gustavo Dudamel, Vasily Petrenko en Marin Alsop. De pianist nam diverse cd's op, waaronder de complete werken van Rachmaninoff voor piano en orkest. Hij werkt als professor aan de Universiteit van St. Cyril en St. Methodius in Skopje en zet zich met zijn kamermuziek-project *Makedonissimo* in voor het versterken van het culturele imago van Macedonië.

SUMMARY

The communist party banned György Ligeti's *Concert Românesc*. Apparently, they found a 'wrong note' in the Molto vivace last movement, making the music a little too nonconformist for their tastes. But those dissonant sounds recall the folk music of Ligeti's birthplace. The Romanian Chamber Orchestra will perform that movement as a prelude to two further works in which folk music from a composer's home country plays a vital role. Serge Rachmaninoff composed his *Second Piano Concerto in C minor*, op. 18, following a dark period in his life. Critics had viciously panned his *First Symphony*, but Rachmaninoff picked himself up and incorporated his turbulent emotional experiences into this composition. Rachmaninoff also drew on his roots; the deep bass notes in the opening are reminiscent of the Russian bells that Rachmaninoff adored. The concert will conclude with Antonín Dvořák's *Ninth Symphony in E minor*, op. 95, known as 'From the New World'. He wrote this work in the United States, a 'New World' where he helped local composers find their unique national musical idiom. In this symphony, Dvořák incorporated impressions and inspiration he'd encountered in his new land – from African American spirituals to Native American music – interweaving them with the sounds of Bohemia, his beloved homeland.

Translation: Eileen Stevens

EN VERDER...

ZOMERCONCERTEN LIVE!

Geniet nog even na van het concert tijdens ZomerConcerten Live! Met vanavond een ontmoeting in de Spiegelzaal met Gabriel Bebeșelea (dirigent) en Simon Trpčeski (piano). U bent van harte welkom.

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer.

STEUN ONS

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later. concertgebouw.nl/steun-ons

CONCERTTIP

ZO 01/09

11.00 uur
Grote Zaal

Tsjaikovski's Symfonie nr. 4 en Anna Fedorova speelt Ravel

Het eerste concert van een nieuw seizoen Het Zondagochtend Concert! Tsjaikovski's autobiografische *Vierde symfonie* is een bitterzoete ode aan zijn jeugd. De Oekraïense pianist Anna Fedorova speelt het swingende *Pianoconcert in G*, een van Ravel's meest geliefde werken.

